

Representantforslag nr. 95

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Hans Frode Kielland Asmyhr og Kåre Fostervold

Dokument nr. 8:95 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Hans Frode Kielland Asmyhr og Kåre Fostervold om utarbeidelse av en handlingsplan for å gjøre Mattilsynet til en serviceetat

Til Stortinget

BAKGRUNN

Mattilsynet ble opprettet etter en sammenslåing av de statlige og kommunale etatene innen næringsmiddeltilsyn og dyrehelse i Budsjett-innst. S. nr. 8 Tillegg nr. 1 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002-2003). Mattilsynet fikk ansvaret for dyrehelse og næringsmiddelkontroll for både den landbaserte og sjøbaserte matproduksjonen. Formålet med sammenslåingen og opprettelsen av et nytt mattilsyn var å sikre en bedre mattrygghet for norske forbrukere, sikre god dyrevelferd, bedret konkurransevne for norsk mat, unngå dobbeltfunksjoner og således skape en mer fremtidsrettet og effektiv forvaltning på matområdet. Forslagsstillerne mener at ordningen med et felles mattilsyn for land- og sjøbasert matproduksjon er en riktig organisering, men at det bør gjennomføres en evaluering av de erfaringer man har fått gjennom de årene som nå har gått etter at Mattilsynet ble opprettet. Spesielt gjelder dette hvordan Mattilsynet opptrer overfor dem som tilsynet er ment å tjene, nemlig næringslivet innen matproduksjon.

Forslagsstillerne får jevnlig en rekke henvendelser fra næringsdrivende innen matproduksjon som hevder at Mattilsynet ikke opptrer tilstrekkelig servicerettet overfor næringen. Dette gjelder både den sjøbaserte og den landbaserte matvareproduksjonen. Det finnes også eksempler på at Mattilsynet har opptrådt på en lite heldig måte overfor enkeltpersoner som har vært utsatt for tilsynets kontrollører. Et ek-

sempel på dette er en dyrevernsak i Bærum kommune hvor de offentlige inspektørene opptrådte lite heldig. Mattilsynet er en mektig organisasjon som rår over sterke virkemidler, noe som gjør at bedrifter eller borgere som er i tilsynets vedtak og som mener at tilsynet opptrer byråkratisk og lite næringsvennlig, vil være forsiktige med å bringe dette til offentligheten. Mange vil finne det lite fordelaktig å legge seg ut med Mattilsynets inspektører fordi de vil være engstelige for at dette kan få negative konsekvenser på sikt. Mattilsynet må tilstrebe en åpen holdning hvor det må tas positivt dersom det fremkommer offentlig kritikk av Mattilsynet. Dette vil bidra til å gjøre Mattilsynet bedre i stand til å ivareta den viktige samfunnsoppgaven som tilsynet skal ivareta.

Mange som tar kontakt med forslagsstillerne, hevder at Mattilsynet har utviklet seg til å bli en byråkratisk "mastodont". Det hevdes at Mattilsynet tolker regelverk svært bokstavelig uten å benytte tilstrekkelig skjønn og at tilsynets folk oppfattes å ha en byråkratisk tilnærming i sin opptreden. Dette er selv sagt uheldig og innebærer at Mattilsynet må se nærmere på sin forvaltningskultur. Mattilsynet oppleves ikke som en serviceetat. Forslagsstillerne mener at Mattilsynet må utarbeide en serviceerklæring som gjøres offentlig kjent, slik at det er mulig for samfunnet å føre kontroll med om Mattilsynet følger viktige servicestandarder som denne typen utadrettede offentlige etater må følge. Folk og bedrifter som kommer i kontakt med Mattilsynet, må oppleve at de blir tatt på alvor, får fremme sine synspunkter og ikke blir overkjørt.

Aktører i næringslivet hevder at det er stor forskjell på hvordan Mattilsynets forskjellige regionkontorer fungerer på dette området. Det er selvfølgelig svært uheldig dersom Mattilsynets opptreden og praksis ikke oppleves som lik i de forskjellige regionene. Mattilsynet må ha en felles forvaltningsstan-

dard, og hovedkontoret må sørge for at regionkontorene følger denne i sin eksterne kontakt.

Det er derfor god grunn til å stille spørsmål ved om de som blir utsatt for kontroller og vedtak i regi av Mattilsynet, har den tilstrekkelige rettssikkerhet som man må kunne kreve i et moderne rettssamfunn. Den nylige "Fjordlakssaken" i Møre og Romsdal er et eksempel på dette, hvor Mattilsynets vedtak får svært store konsekvenser for den næringsdrivende som blir utsatt for vedtak. I denne saken har det vært faglig uenighet om Mattilsynet har hatt rett i sine faglige vurderinger.

Mattilsynet er en stor organisasjon som rår over store ressurser. For slike organisasjoner er det viktig at ressursene blir utnyttet på en samfunnsmessig god måte, og for Mattilsynet er det viktig å sørge for at den utadrettede virksomheten blir tilført mest ressurser. Det er derfor god grunn til å stille spørsmål ved om fordelingen av ressurser mellom tilsyn/informasjon og regelutforming/byråkrati er riktig.

Det hevdes av mange aktører at Mattilsynet er svært streng i sin fortolkning av internasjonalt regelverk, og da spesielt EUs regelverk. Innen landbruket har det for eksempel i lengre tid vært forsøkt å få til muligheter for såkalt hjemmeslakting, spesielt i forbindelse med turisme og reiseliv. Her har det vært umulig både for næringen selv og for stortingspolitikere å nå igjennom hos Mattilsynet med relevant argumentasjon. Mattilsynet hevder at EUs regelverk stanser dette, men da er det merkelig at dette er svært utbredt i EU-land.

Mattilsynet har blitt kritisert av EFTAs overvåkningsorgan ESA for mangelfull kontrollvirksomhet.

Det er også viktig å se nærmere på om Mattilsynet kunne ha håndtert de forskjellige uenighetene med russiske myndigheter på en bedre måte. Dersom Mat-

tilsynet på noen måte kunne ha informert russiske myndigheter på en bedre måte på et tidligere tidspunkt for å unngå en slik krise, så må det komme frem gjennom en undersøkelse.

I den senere tid har det vært flere dyretragedier, og det må kunne stilles spørsmål ved om noen av disse kunne ha vært unngått ved at Mattilsynet kunne ha hatt bedre kontrollordninger for landbruket.

I den såkalte E. coli-saken i 2006 tok det svært lang tid før Mattilsynet kunne identifisere smitekilden. Forslagsstillerne mener at dersom en skal ha et effektivt tilsyn med matsikkerheten, og ha allmenn mattrygghet i landet, er man avhengige av at Mattilsynet raskt kan avdekke hvor smitekilden befinner seg. Det krever at Mattilsynet er organisert slik at dette lar seg gjøre på en raskest mulig måte. En evaluering av ordningen med et felles mattilsyn må gjennomgå kriseberedskapen og de erfaringer som ble gjort under E. coli -saken.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan med tiltak for å sikre at Mattilsynet er en serviceetat.

II

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en evaluering av ordningen med et felles mattilsyn.

9. april 2008